

FÆRDER5.1

— Magasin for tanke, tro og kultur fra Den norske kirke i Færder

Nr. 3 2021
75. årgang

Følge på veien

Johnny følger mennesker til døpefont og til grav.

Den underlige uken
Hva skjer når noen dør?

Samtale om smerte
Om å våkne med mot

Blott en dag
Om å leve nå

LEDER:

DET ENESTE VI VET

Av Kjell Richard Landaasen, redaktør

Kirken feirer glede hver eneste uke. Dåp og bryllup, jul og påske, men også daglige aktiviteter med sang, lek og fellesskap. Det heter til og med å feire gudstjeneste! Og så har vi sorgen.

Skal vi lage et helt blad om smerte og død, og legge i postkassen til alle i Færder? Ja. Det eneste vi vet er at alt er usikkert, sa Voltaire. Død er noe vi sjelden snakker om, men som vi alle opplever før eller senere. Hva gjør vi når vi mister det vi er glad i? Når hverdagen blir vond? Når noen dør? Eksistensielt, og helt praktisk?

Vær ikke redd, sa Jesus. Følg meg. Ikke bekymre deg. Det er ikke lett, men vi prøver, og går etter han som gikk gjennom døden og åpnet døren til noe vi knapt kan forstå; evig liv og fred. Beskrivelsene av himmelen er fattige forsøk på å gi bilde til det bare hjertet kan se, men de er klare på én ting: Det går en vei gjennom mørket.

Kirken har håp. Kirken kan bære den som ikke orker å gå, tro for den som ikke orker å tro, og håpe for den som ikke orker å håpe. Vi lener oss på to tusen år med erfaring, og ikke minst, vår egen, personlige opplevelse i møte med undring, fortvilelse og glede. Det er noe der. Det er noen der, som kjenner oss ved navn og ønsker oss velkommen hjem.

Har dette bladet berørt deg? Mail oss på redaksjon@faerder.kirken.no.

FÆRDER 5.1

Færder 5.1 er et gratis magasin fra Den norske kirke i Færder; menighetene Teie, Torød, Nøtterøy, Tjøme og Hvasser. Fem menigheter i én kirke. Din kirke, dine tilbud – velkommen!

Vil du gi en gave? Bladet er basert på frivillighet og gaver. Gi på konto 2480.19.38708 eller Vipps til 511457.

Følg Kirken i Færder på Facebook, Instagram og YouTube. Du finner også alle våre seks kirker og en rekke grupper på Facebook.

Les mer på www.kirken.no/faerder.

vipps

#511457

DAGENS TEKSTER

TANKE

Det finnes et lys

En samtale om lidelse og håp

Tanker om livet

Om å miste og å gi

Hans Nielsen Hauge 250 år

Hør foredrag i en kirke nær deg!

04
17
23

TRO

Blott en dag

Om å leve mens vi gjør det

Lær oss å vandre i mørket

...lær oss å se Ditt lys

Høstens gudstjenester

Morgen og kveld, inne og ute

07
08
16

KULTUR

Hva skjer når noen dør?

Begravelse fra a til å

På kirkebakken

Dette skjer i kirken i Færder

Slekters gang

Vi feirer og minnes

10
14
22

PÅ FORSIDEN:

Kirketjener

Johnny Armann Aas

FOTO:

Torill Helene H. Landaasen

Honningkrukka i Færder er et nytt samlingspunkt for barn og familier rundt alle kirkene våre, med aktiviteter, oppdrag og fortellinger. Her får du ressurser og materiell til å feire kirke – hjemme! Finn oss på Facebook og bli med!

Færder 5.1 søker frivillige. Vil du være bud og gå en times tid hvert kvartal? Kan du ta bilder eller skrive intervjuer og artikler? Kontakt oss på redaksjon@kirken.færder.no! Gaver til magasinet tas imot med takk på Vipps 511457.

10 Kirketjener Johnny Armann Aas bærer en urne på vei til en urnenedsettelse.

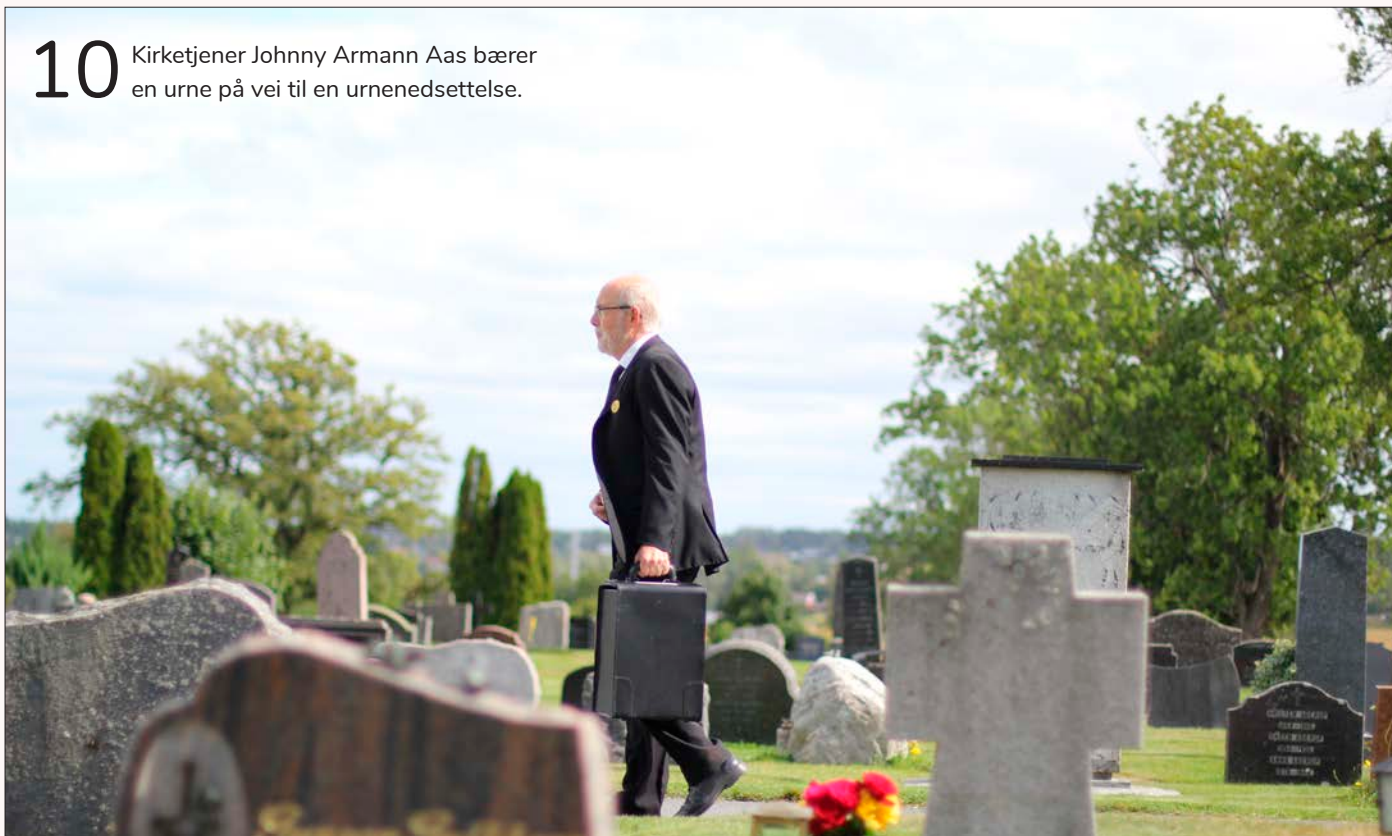

FOTO: Torill Helene Heidal Landaaen

FOTO: Unsplash

14

”

I tunge tider kan det være viktig
å ikke slåss mot mørket, men
være i det og godta det.

Sokneprest Inger Bækken

08

Harald Kaasa Hammer (75)

Teolog, forfatter og pensjonert sokneprest fra Teie kirke. Han har også vært skoleungdomsprest, amanuensis ved daværende Finnmark distriktshøgskole og feltprest i Libanon. Hver kveld ber han for sønnen som ble borte for 27 år siden.

Lisbeth Hauge (38)

Utdannet økonom og yogalærer. Yoga ble hennes vei ut av depresjon og hun er i dag selvstendig næringsdrivende og gründer bak SatNam Yoga. Hauge ønsker å gi rom for andres åpenhet ved selv å dele fra eget liv.

Ibrahim Kabba (48)

Drev restaurant i hjemlandet Syria. Han var åpent kritisk til regjeringen, så da krigen brøt ut flyktet han og kom til Norge. Jobber i dag som industriarbeider og drømmer om å starte restaurant igjen.

Det er et lys

Hvordan møter vi morgendagen når vi vet at den innebærer lidelse?

TEKST: Kjell-Richard Landaasen FOTO: Torill Helene Heidal Landaasen

Harald Kaasa Hammer, Lisbeth Hauge og Ibrahim Kabba møtes i Hauges yogastudio. Hun er yogainstruktør, Kaasa Hammer pensjonert prest, Kabba kokk – men de møtes for å snakke om smerte.

Som yogalærer møter Hauge daglig mennesker med fysiske smerter. Vi kunne startet der, fortalt om puter, pust og øvelser, men når vi snakker om smerte, er det psykisk smerte hun er opp-tatt av.

– Jeg oppdaget yoga da jeg var 16-17 år. Den første gangen syn-tes jeg det var fryktelig rart, men kjente at jeg møtte meg selv på en helt ny måte, forteller hun.

– På ungdomsskolen gikk jeg inn i en mørk periode i livet. Jeg ble mobbet og fant meg ikke til rette, hverdagen opplevdes både tung og vanskelig. Jeg mistet troen på meg selv og følte meg vel-dig ensom, selv om jeg hadde både familie og noen nære venner.

Hauge ønsket ikke å belaste de nærmeste med at hun hadde det vanskelig og holdt alle de vonde følelsene for seg selv. Hun jobbet hard for å late som at alt var bra.

– Jeg hadde stengt av i flere år for ikke å kjenne etter hvordan jeg hadde det. Yoga ble veien ut av et tungt mørke med depre-sjon. Jeg opplevde det som å få livet i gave.

ET HULL MIDT I STUA

Som prest har Kaasa Hammer møtt etterlatte etter drap, ulykke og overdose. Foreldre og barn. Det største sjokket var imidlertid da hans egen 17 år gamle sønn ble sporløst borte. De vet enda ikke hva som har skjedd eller hvor han ble av. Kaasa Hammer har mange ganger forrettet begravelse, sett på kisten og tenkt, de er heldige. De har en kiste og får en grav som tegn på livet som er avsluttet. Men siden Andreas ble borte uten spor, uten forklaring, er det et svart hull midt i stua.

De sterkeste drømmene jeg har når jeg sover, er at jeg holder rundt ham, og til og med kjenner skulderbladene hans.

Harald Kaasa Hammer,
om sønnen som forsvant

– Vi ber hver kveld for Andreas. Men vi vet også at det svarte hullet kan sluke livet vårt. Ekteskap og forstand og tro, alt kan slukne i det svarte hullet. Det er et åpent sår. Men vi har to andre barn, og måtte bestemme oss for at dette må ikke ødelegge for de andre barna.

– *Det har gått 27 år. Forandrer sorgen seg med tiden?*

– Den har utviklet seg. Livet kommer til oss uansett om vi ligger eller står. Det gikk mange år før jeg kunne bla i albumene fra før Andreas ble borte, men de siste årene har vi begynt å kunne fortelle historier til hverandre og fortelle om de rare tingene han sa og fant på. Det er humor omkring ham.

VELDIG SVART

– Krigen begynte plutselig. Du bor i et rom hele livet, og plutselig er den ene vegg ødelagt. Det skjedde for meg, sier Kabba.

– Før krigen var det sol og alt var godt rundt meg. Etter krigen så jeg andre bilder, den andre siden. Veldig svart.

Kabba snakker godt norsk, men det er et fremmedspråk, og da er ofte følelser spesielt vanskelige både å formidle og å bearbeide.

– I vår kultur har vi vanskelig for å vise andre våre følelser. Vi kan ikke gråte, og hvis vi ler for mye er det feil. Vi kan bare være sinte, det er greit, sier Kabba oppgitt.

Han forteller om opplevelser og tilstander vi bare kjenner fra skrekkhistorier på nyhetene. Brutal vold, bestialske drap og uforutsigbare terrorgrupper. Mangel på mat og medisiner. Venner og familiemedlemmer som blir lemlestet og drept på forferdelige måter fordi de er kristne.

– Jeg vil så gjerne hjelpe min mor og søster, og hente dem hit til meg. Men loven sier at bare koner og barn kan komme. Jeg er veldig sint for det, sier Kabba.

KROPPSLIG SAVN

Kaasa Hammer har mistet et barn. Kabba lever i oppbrudd og savn. Kan da Hauge klage, som «bare» er deprimeret?

– Når jeg hadde min verste lidelse kjente jeg at jeg ikke hadde noen grunn til å ha det så trist. Det å bli litt mobbet eller holdt litt utenfor var ingen grunn til at livet skulle føles så mørkt, og det gjorde situasjonen enda verre. Det var ingen årsak, det var meg selv som var en fiasko. Men alle har den indre krigen i en eller annen form, som gjør at vi kan møtes der vi er, uten å måle. Ellers blir det fort for sterkt å høre om det som er verre.

– *Blir man noen gang ferdig med sorgen?*

– Ikke i dette livet. Men jeg vet ikke om det er noe mål å bli ferdig.

Gjennom samtalen kommer det stadige hint mot hva som gjør morgendagen levelig: Å leve i dag. Se det vakre i naturen, finne glede i det enkle – sanse, erfare, oppleve. Er dagen i dag god, kan kanskje dagen i morgen også bli det. Hauge henvender seg til Kaasa Hammer:

– Hvordan kommer du deg gjennom tapet du opplever? Hva holder deg oppe?

– Vi fikk høre til stadighet at vi ikke måtte oppgi håpet om å finne gutten. Men det kom til et stadium for meg hvor jeg bare måtte la dette feie over meg, og si, jeg orker ikke håpe lenger, jeg blir utslitt av det. Vi håpet jo døgnet rundt.

– I dag ligger håpet i en tro på legemets oppstandelse og at vi skal møte Andreas igjen og holde rundt ham og kjenne kroppen hans. De sterkeste drømmene jeg har når jeg sover, er at jeg holder rundt ham, og til og med kjenner skulderbladene hans.

Men presten har mange spørsmål.

– Jeg har vært aggressiv overfor Gud, for han vet hva som har skjedd. Hvorfor forteller han ikke meg det?

STÅ I ANDRES MØRKE

Samtalen viser at det ene mennesket lett kan kjenne seg igjen i det andre. Kaasa Hammer spør Hauge:

– Opplever du at den sårbarheten er en ressurs, eller gjør den det vanskelig å slippe noen innpå?

– Det har vært en lang prosess der jeg åpner opp og må trekke tilbake. Jeg er ikke klar for å berøre alle områder. Men jeg vet at når følelsene kommer, er de mer velkomne. Om jeg plutselig må gråte, får jeg ikke den angsten jeg fikk før. Det jeg har vært gjennom er blitt en av styrkene mine, og sårbarheten er en av mine sterkeste sider. Sensitiviteten fra jeg var barn er en styrke jeg bruker i yoga og som veileder. Å ha vært gjennom et mørke gjør at jeg kan stå i andres mørke også.

Nå deler hun ofte personlige tanker og følelser på Facebook.

– Jeg trengte at noen var ærlige med meg og sa at livet ikke er lett. Det er det flere som trenger å høre. Jeg blottlegger meg, men jeg føler ikke at jeg har noe å miste.

– Mange spør om jeg har nytte av egne erfaringer når jeg møter familier etter dødsfall, sier Kaasa Hammer, og fortsetter:

– Kanskje. Men samtalen sporer helt av hvis jeg nevner mitt eget tap. «Det du har opplevd er jo verre enn det vi har opplevd,» sier de og flytter fokus fra dem til meg.

KORSFESTET MED KRISTUS

Som teolog har Harald Kaasa Hammer vært opptatt av fellesskapet med Jesus i felles lidelse – Harald med Jesus, Jesus med Harald.

– Apostelen Paulus skriver i et brev at «jeg er korsfestet med Kristus». Jeg opplever helt konkret at hans hender er gjennom-boret med de samme spikrene som våre hender i sorgen over Andreas, sier Kaasa Hammer.

Kabba nikker.

– Hele mitt liv har tro gjort den vanskelige situasjonen litt lettere. Jeg tror at Gud vet hva som skjer, sier han.

– *Du er langt borte, og det er vanskelig å uttrykke følelser. Hva gjør du da?*

– Jeg kan ikke gjøre noen ting. Snakke litt, men det er vanskelig å bruke telefon. Jeg kan bare be. Og gråte litt.

Kabba ler, men øynene er blanke.

– *Er bønn et frirom?*

– Nei. Jesus sier, er du sliten, kom til meg, men jeg er jo ikke sliten. Jeg har et veldig godt liv, Gud har gitt meg det jeg trenger, men likevel...

Han trekker på skuldrene. Når hendene slutter å jobbe, og tankene faller til ro, er det sorgen som er der. Bønnen og sorgen.

DET ER ET LYS

– *Hva er din drøm for morgendagen?*

– Da jeg kom til Norge drømte jeg om å starte en egen restaurant. I Syria er det bare å starte, her er det vanskelig. Men jeg har denne drømmen, sier han, og forteller at han ønsker å ansette døve og folk i ettervern; to grupper som sjelden får muligheten til å skinne.

Til tross for alt han har opplevd, utstråler Kabba en glede når han snakker. Det er relasjoner som gjør vondt. Det vi har elsket og mistet. Likevel fortsetter livet. Dagene går, ny kjærlighet spirer fram. Mens både Kaasa Hammer og Kabba opplevde troen som en støtte, forsvant den for Hauge – en stund.

– Jeg hadde en veldig sterk barnetro. Det var en fantastisk tid, jeg var ikke redd for noe, hele universet var med meg. Da jeg var deprimert, mistet jeg troen på Gud, jeg mistet troen på at det var noe godt som tok vare på oss. Og hadde noen, på den tiden, fortalt meg hvor fantastisk livet kan være hadde jeg nok ikke trodd på det. Nå føler jeg en sterk tro, men tilhører ikke en religion, sier hun og forklarer:

– Det er deilig å gå i kirken og høre om kristendommen, jeg har venner i bahai, buddhisme og sikhisme – det er så mange måter å se Gud på, og felles for alle er den dype kjærligheten som jeg føler Gud er. Og selv om vi ikke ser det store bildet, er det noe som tar vare på oss. Det er et lys der. Morgendagen er veldig lys.

Artikkelen er tidligere publisert i magasinet Tørst.

MIN SALME

I denne spalten løfter våre kantorer fram en salme som er spesielt viktig for dem.

Her er Ingunn Aas

FOTO: Torill Helene H. Landrassen

Styrke for dagen

– *Hvilken salme har du valgt, og hvorfor?*

«Blott en dag» av Lina Sandell. Jeg leser for tiden en bok; «Hvordan gi litt mer f*en». Kanskje en provoserende tittel, og det var til alt overmål en preste-kollega som tipset meg om boken. Budskapet er ikke så ukristelig som man kan tro. Forfatterne ønsker å hjelpe leserne til å «gruble mindre over fortiden, stresse mindre i nuet og bekymre seg mindre over fremtiden». Er det noe Bibelens flere tusen år gamle tekster forteller oss, så er det nettopp det, og Sandells salme sier nøyaktig det samme. Den over 150 år gammel. Det er enkelt å trekke konklusjonen; fenomenet bekymring er noe som menneskeheten har vært belastet med fra tidenes morgen til den dag i dag.

Da salmen ble lansert i 1866 skrev Sandell om hvor dåraktig det er å «tillegge øyeblikket det fremtidiges tyngde». Hvorfor skal vi ødelegge øyeblikket med å bekymre oss over noe som ligger i fremtiden og som vi til syvende og sist uansett ikke helt og fullt rår over?

Matteus' evangelium sier det samme. «Se på fuglene under himmelen! De sår ikke, de høster ikke og samler ikke i hus, men den Far dere har i himmelen, gir dem føde likevel. Er ikke dere mer verdt enn de? Hvem av dere kan vel med all sin bekymring legge en eneste alen til sin livslengde? Og hvorfor er dere bekymret for klærne? Se på liljene på marken, hvordan de vokser! De strever ikke og spinner ikke ...»

– *Salmen er blant de mest brukte i gravferder. Hvorfor det?*

– Å miste noen kan være vanskelig på mange måter. For noen kan det være grunn til bekymring for fremtiden. «Hvordan skal jeg klare meg alene?» Salmeteksten inngir en trygghet. Det er én som vil bære våre bekymringer, én som vil gi den kraften hver dag krever av oss også når smerte og sorg tærer.

Blott en dag

Blott en dag, ett ögonblick i sänder,
vilken tröst vad än som kommer på.
Allt ju vilar i min Faders händer
skulle jag som barn väl ängslas då.
Han som bär för mig en faders hjärta
han ju ger åt varje nyfödd dag,
dess beskärda del av fröjd och smärtamö-
da, vila och behag.

Själv han är mig alla dagar nära
för var särskild tid med särskild nåd.
Varje dags bekymmer vill han bära
han som heter både Kraft och Råd.
Morgondagens omsorg får jag spara
om än oviss syns min vandrings stig,
som din dag så skall din kraft ock vara
detta löfte gav han mig.

Hjälp mig då att vila tryggt och stilla
blott vid dina löften Herre kär,
ej min tro och ej den tröst förspilla
som i ordet mig förvarad är.
Hjälp mig Herre att vad helst mig händer,
taga ur din trogna fadershand.
Blott en dag, ett ögonblick i sänder
tills jag nått det goda land.

Norsk salmebok nr 489

Tekst: Lina Sandell Musikk: Oscar Ahnfelt

FOTO: Unsplash

Lær oss å vandre i mørket

TANKER OM TRO

For mange er livet et ork, et liv i mørke. Lysglimtene kommer sjelden, de er få. I tiden som har gått, har pandemien gjort livet vanskeligere for mange. Men noen ganger, uavhengig av om det er pandemi eller ikke, blir mørket rundt oss og i oss tett og tilsynelatende ugjennomtrengelig.

Det er ikke godt å ha det sånn, og det er nesten en selvfølge at man vil ut av mørket når man er der. Samtidig kan det være godt å øve seg på å akseptere at livet butter imot. Eller det kan være til trøst å tenke på, og huske, at man aldri er alene i mørket. I tunge tider kan det være viktig å ikke slåss mot mørket, men være i det og godta det.

Jesus levde med lidelsen den påsken han skulle dø. Han visste at han måtte gå lidelsens vei. Han gikk den veien. Han ropte og ba om å få slippe, men i enden av veien ventet døden selv om han ba om å få slippe. Han visste det, og levde med og i det mørket. Han måtte leve seg gjennom det. Han forsøkte ikke å gå en annen vei, eller å gå utenom all lidelsen. Han aksepterte mørket. Han gikk i mørket.

Samtidig vet vi at det fantes håp og lys i enden av veien. Vi kan også gå Jesu vei, i mørket. Forsøke å

TEKST:

Inger Bækken,
sokneprest i Færder

FOTO:

Torill Helene
Heidal Landaasen

akseptere livet som det er, og samtidig, med Jesus som forbilde, stole på at det finnes noe som er lyst, at det finnes noe å håpe på. At det finnes en Gud som har gått den veien, og går den sammen med oss.

Under finner du en liten bønn av Christine Sine. Den kan kanskje være til trøst og hjelp. Den ender med en velsignelse, som alltid kan lyse over oss, selv om livet er mørkt og veien er vanskelig og tung å gå.

Herre, lær oss å vandre i mørket, på de stedene hvor lyset er dempet og hvor vi ikke kan se, men må bevege oss forsiktig for ikke å snuble.

Herre, lær oss å vandre i mørket, oppmerksomme, for å berøre og lytte.

Herre, lær oss å vandre i mørket når hvert steg trenger tillit, og det trengs tro for å bevege seg.

Herre, lær oss å se den indre gløden i Ditt lys.

**Bak oss,
foran oss,
rundt oss
og inne i oss.**

Hva skjer når noen dør?

De fleste opplever det, men færre er forberedt.
Her er prosessen fra dødsfall til grav.

TEKST: Kjell-Richard Landaasen FOTO: Torill Helene Heidal Landaasen

Dødsfallet

En lege konstaterer dødsfallet og utsteder dødsattest. Sykehus og institusjoner har rutiner for dette. Hvis avdøde døde hjemme, kontakter man legevakten. Etter at legen har utstedt dødsattest, kan kroppen hentes av begravelsesbyrå. Legen melder Tingretten, som melder folkeregisteret og NAV.

Ansvar og rett

Etterlatte over 18 år har rett til å sørge for gravferden i den rekkefølgen: Ektefelle/partner/samboer, barn, foreldre, barnebarn, besteforeldre, søsken, søskens barn, foreldres søsken. Ved uenighet er det kommunen som avgjør.

Med byrå

De aller fleste bruker et gravferdsbyrå til stell og transport av avdøde. Byrået kan ta seg av det aller meste, men etterlatte som ønsker det kan vaske og stelle avdøde, velge ut klær avdøde skal gravlegges i, sette inn dødsannonse, finne pynt og blomster, musikk og lage program. Hold mobilkameraet over koden og hør kantorens tips til salmer.

Presten og minnetalen

– Vi kaller dette den underlige uken, der alt er løst og uavklart. Vi snakker gjerne om hvordan man sørger ulikt, for å gi rom for hva som er normalt. De fleste blir overveldet, sier sokneprest **Maia Koren**.

Hun møter mennesker i sorg som en del av jobben. Hun er profesjonell, har rutiner og erfaring, men ser det som et stort privilegium å delta i disse dagene.

– Jeg spør først hvordan de har det, og om deres ønsker for gravferdsseremonien. Så har vi en nærmere samtale hvor vi snakker om avdøde, og de deler minner, historier og sier hva de ønsker skal sies i minnetalen, forteller hun.

For det er de pårørende som bestemmer. Presten baserer seg på det de forteller, og Maia sender alltid talen til gjennomlesning først. Mange velger å skrive og holde minneordet selv.

– Vi har policy på at alt vi sier er sant, men det er ikke alt som er sant som trenger å sies. Det er mye god bearbeidelse i å snakke, og noen ganger er det nok at presten vet det.

Kirkens liturgi gir en god ramme, men familiene kan ha stor innflytelse på seremonien og være med å bestemme både bibeltekster, salmer og symbolhandlinger.

– I gravferdsliturgien overlater vi den døde til Gud, og peker på at Gud er til stede både for den etterlatte og den som er død.

I møte med døden blir tro viktig for mange som ellers ikke har tenkt mye på det. Noen har behov for å markere avstand, og det er helt i orden. I liturgien og kirkens tro ligger det alltid en spire av håp, selv om den ikke alltid er stor. Det er viktig for presten å skape et rom av ekthet med plass til gråt, fortvilelse, sinne og skuffelse.

– Jeg har sagt at «dette er det ingen mening i, så det kan jeg ikke gi dere. Men jeg tror Gud er med dere, i det som føles meningsløst.»

Gjennom møter, minner og tro er det også rom for glede og takknemlighet.

– Ofte vet man ikke hva man skal si. Jeg hjelper ofte til med å finne et språk for hva de er inne i. Vi kan stille de store, vanskelige spørsmålene, sier presten.

Uten byrå

Velger man å ikke bruke gravferdsbyrå, må man i Færder kontakte kirkelig fellesråd, som er gravplassforvaltning i kommunen. Dersom avdøde ikke hadde noen som ønsker å sørge for gravferden, gjør kommunen det. Hold mobilkameraet over koden og les mer.

Vær fri

Det er lov til å le, synge og leke i en begravelse, og la farger, blomster, ballonger og sanger speile livet til den avdøde.

Annonser

Mange annonserer dødsfall og begravelse. Familie, slekt og venner bør informeres. Noen var medlemmer av lag og foreninger som kan ønske å delta eller sende hilsen.

Vi kaller dette den underlige uken, der alt er løst og uavklart. Vi snakker gjerne om hvordan man sørger ulikt, for å gi rom for hva som er normalt.

Maia Koren, sokneprest

Papirarbeidet

– Det er mye papirarbeid rundt en begravelse, sier **Elin Lægneid**, sekretær på kirkekontoret i Færder. Hun forstår godt at mange ønsker at et byrå skal ta jobben.

– Bryllup og dåp har ikke noe byrå imellom.

Men de er gledens dager, kontra sorgens dag, påpeker hun.

Mange har nok med å håndtere tanker og følelser etter et dødsfall, om ikke de skal takle skjema, dokumenter og bestillinger også. Begravelsesbyråene gir en god hjelp gjennom hele prosessen, og i Færder er samarbeidet med kirken godt.

Ønsker man likevel å gjøre det selv, har man frihet til det. Færder kirkelige fellesråd er gravplassforvaltning for alle som bor i Færder kommune. Det betyr at alle, uansett religion og livssyn, kan henvende seg til oss for å få hjelp eller svar på spørsmål knyttet til en gravferd eller et gravsted.

– Kirken kommer som regel inn i bildet når byrået ringer for å gjøre avtale om seremoni i et av våre bygg. Vi finner et ledig tidspunkt og avtaler med prest, kantor, kirketjener og kirkegårdsarbeidere. Byrået sender begjæring om gravlegging, med sted og hvem som skal ha ansvar for graven, forklarer Elin.

I Færder er det omtrent like mange som velger bisettelse som begravelse.

– En begravelse slutter ved graven den dagen seremonien var. Er det bisettelse, kjøres kisten til krematoriet etter seremonien. Noen uker senere får de pårørende beskjed om at urnen er klar, og kan avtale å være til stede eller la urnen settes ned i stillhet.

Visste du at:

Årlig dør 40 000 personer i Norge.
5000 av dem dør hjemme.

Om lag 90 prosent velger gravferds-seremoni i regi av Den norske kirke, men seremonien kan likevel være livssynsnøytral.

Andelen kremasjoner i Norge var i fjor 46 prosent.
I Vestfold er det 58 prosent.

Mange opplever det verdifullt å se avdøde.
Dette kalles syning og avtales med sykehuset, institusjonen eller gravferdsbyrået.

Noen begravelsesbyråer tilbyr overføring av seremoni på nett. Dette skjer på åpne eller lukkede sider.

Kiste eller urne?

De etterlatte bestemmer om det skal være tradisjonell kistegrav, kremasjon med urnenedsettelse (over) eller askespredning. Nøtterøy har også en navnet gravlund (over t.h.), et felt med egen minneplakett, felles minnesmerke og beplantning. Dersom avdøde ønsket det, kan man søke Fylkesmannen om askespredning i havet, i fjorden eller i skog og fjell. Da kan man ikke opprette gravsted i tillegg. Om lag to prosent velger dette.

Barn og sorg

Barn og unge bør inkluderes i sorgen. Alle har ulike måter å sørge på, med ulike uttrykk og i ulikt tempo. Det finnes egne sorggrupper for barn og familier. Hold mobilkameraet foran koden og les mer.

Skifte

Etter en tid sperres bankkontoer. Da må man ha attest på skifte for eksempel å betale regninger. Skifte av boet er når avdødes eiendeler, formue og gjeld deles mellom arvingene. Et eventuelt testamente kan påvirke denne fordelingen.

Be om hjelp

Spis og sov. Gi kroppen omsorg. Det er krevende å sørge, og å håndtere alle tanker, følelser og oppgaver. Be om hjelp – og ta imot hjelp. Arbeidsgiver, venner og slektninger har lettere for å hjelpe om du forteller hva som har skjedd og hva du trenger. Mange ønsker å hjelpe, og mange er takknemlige for praktiske oppgaver.

Løse tråder

Bodde avdøde alene kan det være mye å ordne. Husdyr må tas vare på, post omadresseres, abonnementer avbestilles, regninger betales. Kjøleskap, fryser, og søppel må tømmes, ovner og lamper skrues av eller på. På slettmeg.no kan man få hjelp til å slette digitale profiler og kontoer.

Pris

I Færder koster gravferd fra 25 000 kroner og opp. I tillegg kommer pynt, eventuelt solister og musikere, lokale og bevertning, og gravstein. Gravstein koster fra om lag 10 000 kroner. NAV, forsikring, arbeidsgiver og fagforening kan noen ganger gi stønader.

Det viktigste er at familien har tenkt på hva slags avskjed de vil ha, om det er spesielle sanger som betyr noe, og at tankene deres kommer fram i minnetalen.

Johnny Armann Aas, kirketjener

Minnet

Nøtterøy og Gjørvåg gravlunder har anonyme minnelunder for voksne og barn. Allehelgensdag, første søndag i november, er en dag for å minnes alle våre døde. Tenn et lys, del minner, gå på minnegudstjeneste i kirken. Du er ikke alene!

Den siste hilsen

Johnny Armann Aas er kirketjener i Nøtterøy kirke. Mange av hans oppgaver dreier seg om festlige anledninger som dåp, bryllup og konserter, men bisettelser og begravelser er en del av jobben.

– Dette er kanskje den fineste delen. Man kommer så nær innpå mennesker. Vi kan hjelpe til å lage en fin avslutning, og det gir meg mye, sier han, og roser samtidig kollegene både i kirken og begravesbyråene. Alle kommer sammen for gi en familie en god, siste stund.

Johnny forteller at noen bisettelser er enkle og nære, mens andre er storslåtte med musikere og blomster.

– Det viktige er at familien har tenkt på hva slags avskjed de vil ha, om det er spesielle sanger som betyr noe, og at tankene deres kommer fram i minnetalen.

Vi møter Johnny i forkant av en urnenedsettelse. Denne dagen har en person blitt bisatt et annet sted i landet, og kommet til Nøtterøy for å gravlegges – han har kommet hjem. Johnny bærer urnen i en liten koffert.

Johnny møter de pårørende ved kapellet og går med dem til graven. De har fått tilsendt et ark med salmer, bønner, bibelvers og dikt, og Johnny leser en tekst de har valgt. Andre ønsker selv å si noen ord, andre igjen senker urnen i stillhet. I dag tar både sønn og sønnesønn tre spadetak med jord og drysser over urnen.

Det hender at ingen etterlatte har anledning til å komme. Da settes urnen ned i stillhet, kanskje med en bønn eller velsignelse, men Johnny har fortsatt den sorte dressen på.

– Dersom en pårørende dukker opp, skal de ikke møte en kar i kjeledress eller jeans.

Mange deler noen minner og historier om den avdøde, kanskje til noen som aldri har hørt dem før.

– *Blir du berørt?*

– Noen ganger. Heldigvis! Særlig med barn og unge er det følsomt. Med eldre er det liksom sånn livet er. En av salmene som ofte blir spilt er Deilig er jorden, med strofen «slekter skal følge slekters gang». Den setningen synes jeg er fin.

Utenfra kommunen

Var avdøde bosatt i Færder og medlem av Den norske kirke er kirkens del av gravferden – kirkerom, prest og kantor – gratis, samt festeavgift for 20 år. For andre tilkommer avgifter på mellom 5000 og 15 000 kroner, avhengig av hvilke tjenester man velger, og festeavgift.

Snakk om det

Kirken har prester og diakoner som er tilgjengelige for samtale, gratis. Det finnes også livssynsneutrale terapeuter, sjelesørgere og sorggrupper. Står du ved siden av en som sørger? Hold mobilkameraet foran koden og les kirkens tips til «Førstehjelp ved sorg».

Gravstell

Kirkegårdsarbeidere holder kirkegården ryddig og pen. Den enkelte familie steller graven, innenfor de vedtekter som gjelder på den enkelte kirkegård. Man kan også bestille gravstell, både fra kirken og andre aktører.

Kilder til artikelen: Helseinspektoratet, Vestfold krematorium, Den norske kirke, Norges domstoler, Klemetsøy-Firing begravesbyrå, Nøtterøy stengigari

FÆRDER

Ungdomstid – en tid for refleksjon og opplevelser

Vi er nå godt i gang med årets konfirmandkull både på Nøtterøy og Tjøme. Frem til konfirmasjonsdagene i mai møtes 115 unge i Færder til fellesskap, undervisning, samtaler, leir, gudstjenester og fasteaksjon for Kirkens Nødhjelp.

Både Tjøme og Teie kirke har også egne treffsteder for ungdom. Tjøme inviterer blant annet til Café.com.in på Fredtun hver fredag, og ungdommer i Teie møtes blant annet til filmkvelder, spill, turer og leirer. Begge kirkene har også ledertrening for ungdom. Mer informasjon ligger på våre nettsider kirken.no/faerder, og på kirkenes Facebook-sider.

TJØME

Liker du å synge?

Kunne du tenke deg å bli med på spennende prosjekter og opptredener i et hyggelig miljø sammen med andre sangglade folk? På Tjøme har vi tre kor som tilbyr nettopp dette:

Tjømebarna

For alle i 1.-4. klasse

Øver tirsdager kl 13-14 i musikkrommet på Lindhøy skole

Tjøme Soul Children

For alle fra 10-16 år

Øver onsdager kl 15-16.30 i Tjøme kirke

Gospelkoret Joyful

For alle fra 16 år og oppover

Øver torsdager kl 18.30-21 i Tjøme kirke

NØTTERØY

Fra Nøtterøy til Filippinene

Menighetene på Nøtterøy har et prosjekt sammen med Misjonsalliansen. Vårt prosjekt jobber sammen med lokale myndigheter på Filippinene for å bedre levekårene til barn og unge samt fremme barns rettigheter. Det er spesielt fokus på **barn med funksjonshemninger** for å sikre **tilrettelagt skolegang** samt kompetanse hos barnehagepersonell og lærere. Kirkene på Filippinene har en viktig rolle i lokalsamfunnet og er derfor viktige samarbeidspartnere med Misjonsalliansen.

Misjonsutvalget har i samarbeid med Misjonsalliansen utarbeidet en ny brosjyre om arbeidet som gjøres på Filippinene. Brosjyren blir å finne i alle kirkene, Borgheim menighetssenter og kirkestua på Torød, samt Færder kirkes hjemmeside.

Misjonsutvalget skal fra september ha **digital utlodning** med mange fine gevinster. Vi vil bruke kirkens Facebook-side. For å nå flest mulig vil vi også ha fysiske loddbooker. Alle inntektene vil gå uavkortet til prosjektet på Filippinene.

Du kan også bli fastgiver eller gi et engangsbeløp ved å **vippse** til 667731.

Av Misjonsutvalget på Nøtterøy

FOTO: Anne Nygård/Unsplash

TEIE

Snekkergruppa er oppe og går

Flinke frivillige foretar enkle reparasjoner av stoler, bord og annet inventar i byggene våre. I tillegg produserer de dåpslysestakene som deles ut til alle som døpes i Færder. Vi søker flere interesserte medarbeidere. Er du «hobbysnekker» eller pensjonist med mindre enn ti tommeltotter, ta gjerne kontakt med diakon Dag Little-skare (47974932) eller kirketjener Astrid Hansen i Teie kirke.

FOTO: Annie Spratt/Unsplash

FÆRDER

Høsttilbud for barn og unge i Færder

Nå er høsten her, og det betyr semesteroppstart for mange av våre tiltak. Her er det noe for enhver smak – sjekk ut når din favorittaktivitet starter opp. Det blir stas å se dere igjen!

På Nøtterøy har vi blant annet...

Babysang og Åpen barnehage, Bo hjemme-leir (18.-19.09.), utdeling av bibel til 3-åring (24.10.), utdeling av 4-årsbok (31.10.), LysVåken (27.-28.11.). Vi har Pølsekafe, Legoklubben og Infantimus tirsdager i ulike uker. Søndager har vi søndagsskole og en rekke gudstjenester tilrettelagt for familier. Vi har speidergruppe, og i høst begynner familiespeiding. Les mer på kirken i Færder sin nettside, Teie og Torød kirkes Facebook-sider og gruppa Barn og familie i Teie kirke.

På Tjøme og Hvasser har vi blant annet...

Babysang, 4-årsbokutdeling (19.09.), Legoklubben, konfirmanter, Nattkirke, Hallovenn, leksehjelp, Cafe.com.in, MILK lederkurs, Lys Våken og utdeling av Adventspakke. Følg med på kirken i Færder sin nettside eller Tjøme kirkes Facebook-side for datoer og mer informasjon!

LES MER I VÅRE KANALER

– SØK PÅ KIRKEN I FÆRDER

På **Instagram** ser du hverdag og fest i kirken – som her på Verdens ende.

På **Facebook** kan du se hva som skjer i det nye tilbudet for familier, Honningkrukka – og en rekke andre grupper og kor.

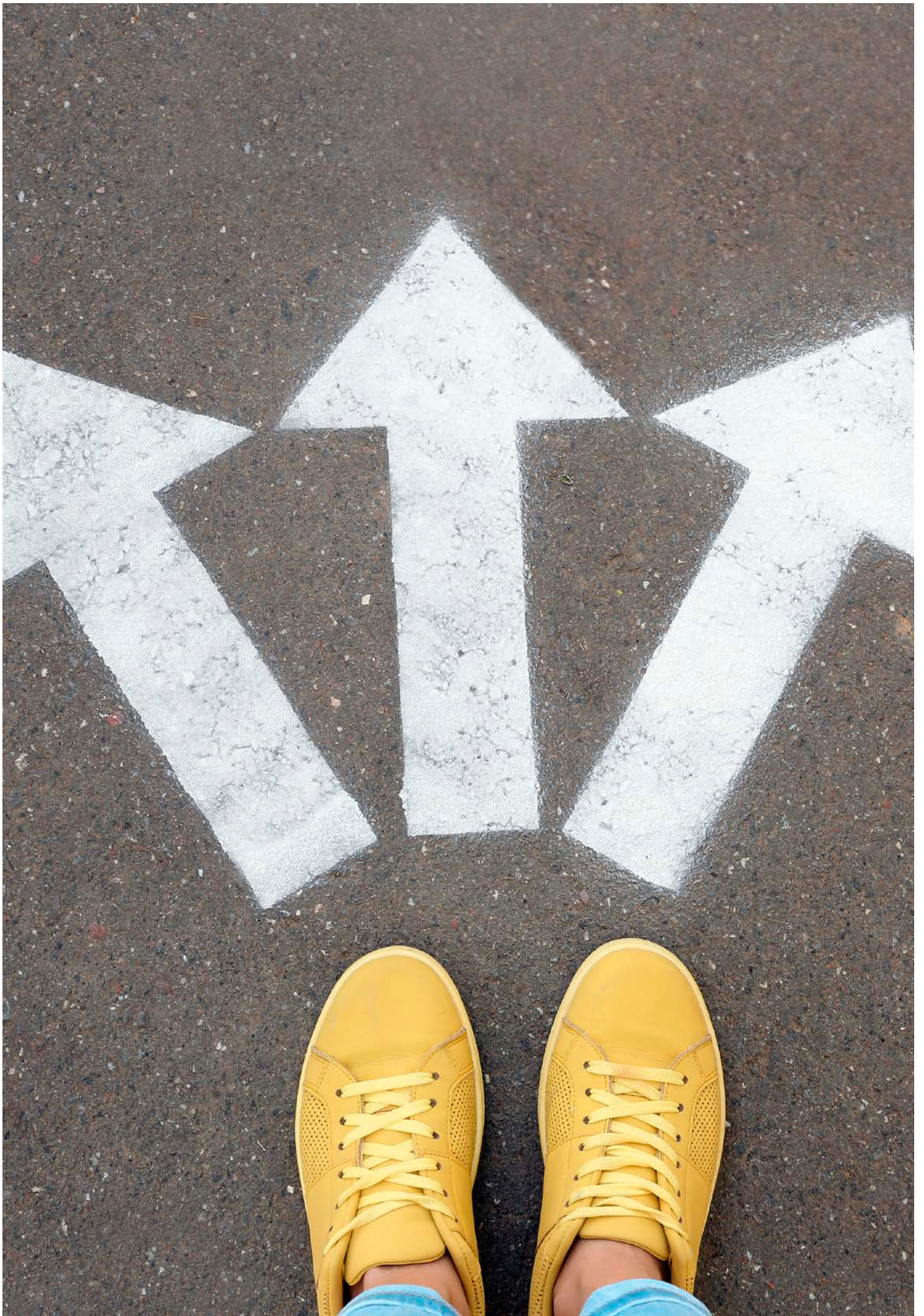

Planlegger du dåp? På våre **nettsider** finner du det du trenger å vite, og du kan låne dåpskjole, helt gratis!

På **Youtube** har Anette og Sonja babysang. Moro for store og små!

TEKST: Marit Handeland,
helsesøster og leder i Teie menighetsråd
FOTO: Torill Helene Heidal Landaasen
ILL.FOTO: Adobe Stock

Slipping through my fingers

Overganger i livet kan være vonde, selv de helt naturlige endringene. For hvem er jeg, når livet endres?

Jeg vil skrive om å miste, eller ikke miste, men gi fra seg noe. Som mamma til fire jenter som har flyttet har det blitt en oppdagelse, og jeg må innrømme at det har vært vondt, innimellom. Vår familie blir oppløst, syns jeg, når de flyttet en etter en. Jeg mistet noe og ville vel egentlig ikke at det skulle bli lagt merke til at jeg syntes at det var trist. Når folk spurte, svarte jeg mest at «det går bra».

Overgang fra barn til ungdom er en annen vanskelig overgang. Det er meningen at du som forelder skal lære deg den også. Den søte snakkesalige jenta di er ikke så åpen lenger. Det er mest sure fjes å få som svar på dine henvendelser. Den søte jenta er der fremdeles, men det å finne sin nye form som ungdom er vanskelig og kan oppleves som å miste noe. Alt er ikke lov lenger når ungdomsrollen skal fylles. Men, når noe er slutt er det lov å være lei seg. Vi voksne må ta imot ungdommer som kjenner seg litt «lost» i seg selv. Høre og bekrefte dem slik vi selv trenger å bekrefte når vi er lei oss. Da er det bedre med nysgjerrig og vennlig lytting enn råd. Jeg bruker å gi foreldre jeg møter på i jobben min tips om å si minst mulig og vise at de gjerne vil forstå: «Det høres vanskelig ut at det er så

mye du må rekke før trening» er bedre enn «Du kunne jo startet før; da hadde du rukket det!». Ved å finne ord som viser interesse, si mindre og gi inntrykk av tid, vil ungdommen oppleve seg sett. Det kjennes godt at noen vil forstå. Råd om hva som hadde vært bedre kan du gi når de ber om det.

Det å finne ny retning, se at noe annet starter når noe tar slutt, kan være vanskelig.

Når vi har det vanskelig er vi ekstra strenge mot oss selv. Vi har en tendens til å gå i negative tankemønstre som fester seg: «Jeg fortjener ikke å ha det bra, så dum jeg var i stad». «Jeg blir ikke invitert, de liker meg sikkert ikke.» Da er det viktig at vi rundt tar imot det som ser ut som surhet uten fordømmelse. Det ligger ofte en annen følelse bak, men den er vanskeligere å vise.

Overganger i livet kan være vonde og kjennes som tap. Livet har en retning, og det er meningen at barna skal flytte fra oss. Det er meningen at barndom blir til ungdom. Men hvem blir jeg da? Det å finne ny retning, se at noe annet starter når noe tar slutt kan være vanskelig. Hva som fylte dagene før gjør det ikke lenger. Det er godt at de rundt forstår at det er en taps- eller sorgprosess – som må ta sin tid.

Forslag til ny organisering av Den norske kirke

Den norske kirke utreder en ny organisering for alle kirkelige ansatte. Her kan du se hva det innebærer og hva som skjer videre.

Hva: Den norske kirke utreder en ny kirkelig organisering for alle kirkelige ansatte. Det har lenge vært et ønske å få en felles arbeidsgiver. Nå er de fleste prestene ansatt av bispedømmerådet. De andre som har sitt arbeid i kirken er ansatt av kirkelig fellesråd på kommunenivå. Utredningen foreslår å opprette et «prostifellesråd» som blir arbeidsgiver for alle. Kirken ønsker også å få en bedre og tydeligere sammenheng mellom nivåene menighetsråd, bispedømmeråd og kirkemøtet.

Opprettelsen av et prostifellesråd vil medføre store endringer fra den strukturen vi er kjent med i dag. Forslaget medfører at dagens fellesråd på kommunenivå opphører. I Færder tilfelle, med dagens prostistruktur, innebærer et prostifellesråd en organisering bestående av kirkene i Færder og Tønsberg, som til sammen utgjør Tønsberg domprosti.

Dagens fellesråd har et nært samarbeid med kommunen om kirkens drift, økonomi og samfunnsmessige oppgaver. En organisering på prostinivå kan derimot gi tettere tilknytning til kirkens regionale og nasjonale ledd.

Sentrale tema: Arbeidsgiveransvar, kirkelig demokrati, kirkelig ledelse, biskopens rolle, relasjon mellom kirke og kommune. Hvordan påvirker endringene oppgaver knyttet til kirkelig ledelse, kirkebygg og kirkens økonomi? Hvordan blir kirkens lokale ledelse? Hvordan blir menighetsrådene representert i et fremtidig prostifellesråd? Hva er viktig å beholde lokalt og hvilke funksjoner kan være organisert på andre nivå?

Hvem: Alle kan svare på høringen, men det er kanskje spesielt relevant for menighetsråd, fellesråd, kommuner, fagforeninger og andre kirkelige organer. Disse blir berørt av foreslåtte endringene.

Hva nå: Høringen besvares. Kommuner og andre offentlig instanser har høringsfrist 15. oktober. Kirkelig fellesråd har høringsfrist 1. desember. Eventuelle endringer vil tidligst gjennomføres fra 2025.

Færder kirkelige fellesråd ønsker en god prosess og bred deltagelse i høringen.

Dette er en sak som engasjerer mange som er opptatt av kirken og kirkens drift. Det er foreslått flere modeller av prostiråd. Fordelene og ulempene med de ulike modellene vil være avhengig av hvem du spør. Derfor er det viktig at mange har anledning til å si hva de tror blir en god organisering av kirken i fremtiden. Menighetene i Færder er i gang med å vurdere konsekvensene av forslagene og uttale seg om hva de tror blir det beste for kirken i Færder.

Hvilke endringer er foreslått? Du finner alle forslag og kan følge med på arbeidet på kirken.no/kirkeligorganisering. Ta gjerne kontakt med menighetsrådsleder der du bor om du er nysgjerrig eller har innspill.

Brooke Bakken, kirkeverge, og Ellen E. Wisløff, leder Færder kirkelige fellesråd

12. september

16. søndag i treenighetstiden, Matteus 5,10-12

Nøtterøy kirke kl 10.30: Sokneprest Inger Bækken, kantor Ingunn Aas Andreassen. Konfirmasjon

Tjøme kirke kl 11: Sokneprest Tonje Røgeberg, kantor Wenche Henriksen. Presentasjon av konfirmanter

Teie kirke kl 11: Prest Kari Robinson, kantor Jan Rosenvinge

Nøtterøy kirke kl 13: Sokneprest Inger Bækken, kantorene Kristin Vold og Ingunn Aas Andreassen, gruppe fra Ungdomskantoriet. Konfirmasjon

19. september

17. søndag i treenighetstiden, Lukas 7,11-17

Nøtterøy kirke kl 11: Vikarprest, kantor Wenche Henriksen. Konfirmasjon

Torød kirke kl 11: Sokneprest Maia Koren, kantor Kristin Vold. Bo-hjemme-leir. Søndagsskolen deltar

Tjøme kirke kl 11: Sokneprest Tonje Røgeberg, kantor Vanja-Therese Langnes. Utdeling av 4-års-bok

Teie kirke kl 18: Kveldsgudstjeneste. Prest Kari Robinson, kantor Ingunn Aas Andreassen

26. september

18. søndag i treenighetstiden, Matteus 8,5-13

Nøtterøy kirke kl 11: Vikarprest, kantor Wenche Henriksen

Teie kirke kl 11: Sokneprest Maia Koren, kantor Jan Rosenvinge. Søndagsskolen deltar

Hvasser kirke kl 11: Prest Svein Byholt, kantor Vanja-Therese Langnes

GUDSTJENESTER I FÆRDER

Med forbehold om endringer.
Se www.kirken.no/faerder for
oppdatert kalender

03. oktober

19. søndag i treenighetstiden,

5. Mosebok 30,11-15

Nøtterøy kirke kl 11: Sokneprest Inger Bækken, kantor Wenche Henriksen

Tjøme kirke kl 11: Vikarprest, kantor Vanja-Therese Langnes

Torød kirke kl 11: Sokneprest Maia Koren, kantor Jan Rosenvinge

Teie kirke kl 11: Vikarprest, kantor Ingunn Aas Andreassen

10. oktober

20. søndag i treenighetstiden,

Markus 10,2-9

Teie kirke kl 11: Vikarprest, kantor Wenche Henriksen

Veierland kirke kl 11: Sokneprest Inger Bækken, kantor Jan Rosenvinge

Tjøme kirke kl 11: Sokneprest Tonje Røgeberg, kantor Vanja-Therese Langnes

17. oktober

21. søndag i treenighetstiden,

Lukas 16,19-31

Hvasser kirke kl 11: Sokneprest Tonje Røgeberg, kantor Ingunn Aas Andreassen

Nøtterøy kirke kl 11: Sokneprest Maia Koren, kantor Wenche Henriksen. Kirkekaffe

Torød kirke kl 11: Vikarprest, kantor Kristin Vold

24. oktober

22. søndag i treenighetstiden, J

ohannes 12,35-36

Teie kirke kl 11: Vikarprest, kantorene Ingunn Aas Andreassen og Kristin Vold, Guttekoret. Søndagsskolen deltar

Nøtterøy kirke kl 11: Sokneprest Inger Bækken, kantor Jan Rosenvinge, Infanti-

mus. Utdeling av 3-års-bok

31. oktober

Bots- og bededag, Lukas 18,9-14

Teie kirke kl 11: Sokneprest Karl Olav Skilbreid, kantorene Ingunn Aas Andreassen og Kristin Vold. Aspirantkoret. Utdeling av 4-års-bok. Søndagsskolen deltar

Hvasser kirke kl 11: Sokneprest Tonje Røgeberg, kantor Vanja-Therese Langnes

Nøtterøy kirke kl 11: Sokneprest Tom Olaf Josephsen, kantor Wenche Henriksen

Torød kirke kl 11: Sokneprest Maia Koren, kantor Jan Rosenvinge

07. november

Allehelgen, Matteus 5,13-16

Teie kirke kl 11: Sokneprest Inger Bækken, kantor Jan Rosenvinge

Tjøme kirke kl 17: Minnegudstjeneste. Sokneprest Tom Olaf Josephsen, kantorene Vanja-Therese Langnes og Wenche Henriksen

Nøtterøy kirke kl 18: Minnegudstjeneste. Sokneprest Maia Koren, kantorene Ingunn Aas Andreassen og Kristin Vold. Ungdomskantoret

14. november

25. søndag i treenighetstiden,

Matteus 14,22-34

Tjøme kirke kl 11: Sokneprest Karl Olav Skilbreid, kantor Kristin Vold

Nøtterøy kirke kl 11: Sokneprest Inger Bækken, kantor Wenche Henriksen. Dåp av konfirmanter, kirkekaffe

Torød kirke kl 11: Søndag for de forfulgte. Kantor Jan Rosenvinge

21. november

Kristi kongedag, Matteus 25,1-13

Teie kirke kl 11: Sokneprest Maia Koren, kantor Ingunn Aas Andreassen. KFUM-speidere og søndagsskolen deltar

Nøtterøy kirke kl 11: Sokneprest Tom Olaf Josephsen, kantor Kristin Vold. Kirkekaffe

Hvasser kirke kl 11: Sokneprest Tonje Røgeberg, kantor Vanja-Therese Langnes

28. november

1. søndag i advent, Matteus 21,10-17

Teie kirke kl 11: Sokneprest Karl Olav Skilbreid, kantor Ingunn Aas Andreassen. Lys Våken og søndagsskolen deltar

Tjøme kirke kl 11: Sokneprest Tonje Røgeberg, kantor Vanja-Therese Langnes. Lys Våken deltar

Nøtterøy kirke kl 11: Musikk gudstjeneste. Kantor Jan Rosenvinge, Færder Vocalis. Kirkegløgg og pepperkaker

Nøtterøy kirke kl 18: Lysmesse. Sokneprest Inger Bækken, kantor Ingunn Aas Andreassen. Konfirmanter deltar

05. desember

2. søndag i advent, Johannes 16,21-24

Nøtterøy kirke kl 11: Dåps gudstjeneste. Sokneprest Tom Olaf Josephsen, kantor Kristin Vold

Hvasser kirke kl 11: Sokneprest Inger Bækken, kantor Vanja-Therese Langnes

Teie kirke kl 17: Lysmesse. Sokneprest Karl Olav Skilbreid, kantor Jan Rosenvinge. Konfirmanter deltar

Torød kirke kl 19: Lysmesse. Sokneprest Maia Koren, kantor Jan Rosenvinge. Konfirmanter deltar

PÅ TIDE MED HUSVASK?

- ✓ HUSVASK
- ✓ FASADEVASK
- ✓ TERRASSER
- ✓ VINDUSVASK
- ✓ TAKVASK

★ SPESIALTILBUD / HØSTKAMPANJE:

**VI GIR DEG HELE
1.000,- kr. I RABATT
PÅ 1. FASADEVASK!**

OPPGI VERDIKODE VED
BESTILLING: **123RENT**

**GRATIS
BEFARING**
☎ 314 14 123

Uterenhold
3160 STOKKE
☎ 314 14 123

uterenhold.no

FÆRDER
BEGRAVELSESBYRÅ

24t vakt ☎ 911 94 099
www.faerderbegravelsesbyra.no

Elektriker **Per Johansen as**

Smidsrødveien 110
3120 Nøtterøy
Tlf. 33 32 20 94
Servicetlf. 982 38 920
E-post: mail@perjohansen.no
www.perjohansen.no

norgeseliten

Klemmetsby-Firing

BEGRAVELSESBYRÅ - NØTTERØY & TJØME

Alltid her for deg!

Behjelpelig hele døgnet

Tlf. 33 38 47 00

klemmetsby-firing.no

Kirkeveien 185, 3140 Borgheim

SNITTER · KOLDBORD · SELSKAPSMAT

Tunsberg

MATHUS & MIDTLØKKEN CATERING

Ring oss for bestilling på ☎ 33 31 69 52 · Vi tilbyr hjemkjøring
www.tunsbergmathus.no

KVALITETSRENSHOLD

★ PRIVAT & BEDRIFT

DAGLIG RENHOLD

HYTTEVASK

FLYTTVEVASK

NEDVASK

NYBYGGVASK

DESINFEKSJON

☎ 91 30 73 38

NØTTERØY
KULTURHUS

MOZART OG CHOPIN

GREG NIEMCZUK ER TILBAKE!

SØN 14. NOV

WWW.NØTTERØY.KULTURHUS.NO

**Tjøme & Hvasser
Elektriske AS**

Tlf. 950 34 000
Haugsjordet 1, 3145 Tjøme
post@th-elektriske.no

NØTTERØ STENHUGGERI

Høy kvalitet – lav pris

Stort utvalg av

- GRAYMONUMENTER
- KJØKKENBENKPLATER
- PEISPLATER

BJARNES
GULLSMIDE

Kontakt oss på 33 40 10 50

LUISA BYGG AS
luisabygg.no

☎ 90 66 89 22 ✉ post@luisabygg.no

**LUISA
TREFIBER-
ISOLERING**

MIX

MIX Skjervekiosken

NORSK TIPPING • RIKSTOTO

SPAR

Spar Føyland

ALLTID GODE TILBUD HOS SPAR

VESTFOLD ØKONOMISENTER AS

Autorisert regnskapsførerselskap
MEDLEM Regnskap Norge

Stensarmen 16, 3112 Tønsberg
Telefon: 33 50 29 40 • e-post: jantore@vosas.no

Forretningsførsel • Regnskap • Økonomistyring

**NE Nøtterøy
Elektriske as**

Tlf. 33 35 20 00 www.notteroy-elektriske.no

Oppdag mulighetene hos... **elektromiljø**

BUDBIL • VARETAXI • EXPRESSBUD
VARETRANSPORT • FLYTTETRANSPORT

tc -BUDET

☎ 916 86 592 TC-BUDET.NO

R.
Redaksjons-
rommet

Vi har laget magasinet du har i
hendene. Trenger du hjelp til tekst,
korrektur, idéutvikling eller design?

Kontakt oss!

post@redaksjonsrommet.no
www.redaksjonsrommet.no

VI FEIRER OG MINNES

Døpte

Kirkene på Nøtterøy

Ronja Eliassen Grennes
Oscar Stenberg Olaussen
Edvin Ree Berge
Molly Rye-Andersen Bondevik
Mia Elisabeth Løland Kobro
Johan Ulvang
Theodor Gjerden Stikbakke
Elvira Enger Forsang
Erik Ellingsen
Gioacchino Lucas Lo Presti
Mionel Tveten Christensen
Sindre Krogstad Brekklus
Olai Jorde Ranheim
Ingrid Marie Pedersen Mathisen
Arthur Strand Sæterhaug
Sophie Bø Engebretsen
Thorbjørn Houth-Nymoan
Linus Bø Engebretsen
Niklas Stokvik
Amanda Bjørkedal
Adrian Askjem
Lucas Nanbjør
August Ferborg Christensen
Jonas Sivertsen Berven
Tuva Ellinor Drivdal
Bo Samuel Drivdal
Bergliot Joline Drivdal
Else Vårin Drivdal
Matheo Bergem Tobiassen
Vilde Lindheim Kristiansen
Alvar Christensen Herrestad
Celine Christensen
Johannes Kayser-Gjerde
Sofie Svendsen Adams
TheodorThanasis Muhrman-
Kratimenos
Mathilde Elvira Bjønnes
Czarina Athens Buhi Andrada
Isak Emil Erlandsen
Alma Olene Erlandsen
William Lyford
Solveig Norønne Gleditsch
Benjamin Mikalsen

Frida Dybvik Engen

Charlotte Magret

Phetchootong

Tjøme og Hvasser

Emil Aasheim Eriksen
Olivia Fagerås-Moen
Jonas Wold Bastiansen
Cornelia Sirèn Gjerden
Sara Hodt Røseth
Milly Katrine Tilrem Hasti
Louie Ringvold Stake
Astrid Brekkenes Clarke

Viede

Kirkene på Nøtterøy

Ingvild Jakobsen Ustad og
Raymond Enevoldsen
Karin Agnethe Semb og Knut
Breistøl
Thea Sundby og Christian
Østevik
Beate Teien Kayser og Jan
Fredrik Gjerde
Charlotte Skjerdal og Bastian
Bircherod Calundan
Anna Margreta Jacobsen og
Tobias Berg
Jeanett Cecilie Hammer og Tor
Nicolay Jensen

Tjøme og Hvasser

Ingrid Johansen og Trygve
Bjarkø
Renate Nielsen og Henrik Muri
Christine Næsfeldt Thore-
sen og Nicholas Christopher
Oslington
Camilla Dahl og Kai Pettersen
Inger Guttormsen og Simen
Skarre Eriksen
Asdis Fjola Olafsdottir og
Tommy Bønsnæs
Julie Basedow Ameln og
Anders Bugge Simonsen

Hanna Sofie Clason Ziener og

Erik Hovland

Hanna Matskevich og Didrik

Strand Marthinsen

Emma Aurora Sirèn og

Christian Eldevik Gjerden

Charlotte Wollebakk og

Kasper Tveter

Gravlagte og bisatte

Kirkene på Nøtterøy

Ann Jeanette Lauritzen
Anne-Margrethe Kildal
Aud Gaarden
Björg Reidun Ungar Eriksen
Brede Børresen
Dag Harald Johnsen Saltøen
Elna Johansen
Else Johanne Høgberg Nilsen
Erik Svinndal
Eva Egtvedt
Finn Erik Søby
Frank Christoffersen
Frank-Thormod Svendsen
Gerd Skolmerød
Helene Lovise Andreassen
Haakon Johan Øberg
Inger Johanne Falk-Pedersen
Jan Cato Jacobsen
Jan Otto Kjølberg
Johan Harald Johansen
Johannes Brun
John Arild Bredal Hansen
Jon Hillestad
Karen Marie Albrechtsen
Kari Olinda Simonsen
Kenneth Bowyer
Kirsten Flogeland
Kirsten Ovidia Berg
Kjell Svendsen
Kjell Henrik Henriksen
Lars Johan Karlsen
Lillian Borgny Løvig
Lisbeth Kjøl Pedersen
Liv Berit Flaatten

Manfred Rieser

Margareth Folvik Kjølner

Marion Brita Nystrøm Aamann

Marit Foden

Mie Carlsen

Nils Norheim Rød

Norma Elisabeth Wivestad

Odd Walter Wendelboe

Oddvar Hundseth

Ole Andreas Schweder

Per Kristian Holmen

Peth Rigmor Holtan

Ragnhild Svendsen

Reidunn Skaar Teien

Rigmor Sanness Andersen

Rita Varpe Løken

Robert Baglo

Roland Nystad

Sigmund Roås

Sissel Berit Sørli

Solveig Lorentze Heide

Thomas Eli Ball

Tomas Ørbech

Torbjørn Sten Dahl

Tore Oksum Andersen

Torill Bjerkli Antonsen

Torunn Henriksen

Trond Skattum

Trygve Thue

Vigdis Halsebø

Willy Georg Burås

Øivin Eriksen

Tjøme og Hvasser

Else Wigdis Bjørseth Bjønness
Emily Irene Brandt
Eva Sørensen
Ine Kristiansen
Inger Mathisen
Ingfrid Røseth
Kari Appelsvold
Knut Otterstad
Kåre Øivind Løvdal
Reidun Rød
Rolf Christensen

FÆRDER

Helt til sist...

...feirer vi **Hans Nielsen Hauges 250-årsjubileum** med en rekke spennende foredrag i kirkene våre, med David Gjerp, Rolf Ekenes, Lars Inge Magerøy, Norvald Fuglestrand og Harald Kaasa Hammer.

Torsdag 26.8. kl 19: Nøtterøy LMF. Lars Inge: Kvinnene i Hauge-vekkelsen. Rolf: Skråblikk på Hauge

Onsdag 15.9. kl 18.30: Nøtterøy historielag, Borgheim menighetssenter. Harald: Hauge – gründer og folkevekker

Mandag 20.9. kl 19: Y's men, Teie kirke. Lars Inge: Var Hauge lutheraner? Hauges kristendomssyn

Tirsdag 28.9. kl 11: Åpen dag, Teie kirke. Norvald: Spor etter Hauge på Nøtterøy (Harald har andakt)

Onsdag 27.10. kl 19: Borgheim menighetssenter Harald: Appetittvekkere. Lars Inge: Kvinnene i Hauge-vekkelsen

Onsdag 3.11. kl 18: Hvasser. Harald: I Hauges fotspor Rolf: Skråblikk på Hauge

Onsdag 10.11. kl 19.30: Temakveld i Teie kirke. David: Hauge-monolog: Kallet – Kampen – Kraften. Norvald: Spor etter Hauge på Nøtterøy

Onsdag 17.11. kl 19.30: Temakveld i Teie kirke Harald: I Hauges fotspor. Rolf: Panelsamtale

Tirsdag 23.11. kl 19: «Til inspirasjon», Fredtun på Tjøme. David: Hauge-monolog: Kallet – Kampen – Kraften. Harald: Utfordringer fra Hauge

NØTTERØY

...og slett ikke minst...

...starter Teie kirke **leksehjelp** for elever i 5. trinn ved Teie skole, mandager kl. 13-16.30. Tilbudet er i samarbeid med Teie skole, Frivillighetssentralen i Færder, Teie menighetsråd og diakoniutvalg, og starter sent i september. **Vi søker frivillige!** Har du tid og lyst til å gi barn en fin ettermiddag, kontakt diakon Dag Litleskaret på telefon 47974932 eller epost dag.litleskare@faerder.kirken.no.

DEN NORSKE KIRKE

Færder

Færder 5.1

Et magasin for tanke, tro og kultur fra Den norske kirke i Færder
Ansvarlig utgiver: Nøtterøy, Teie, Torød, Tjøme og Hvasser menighetsråd. Opplag: 12 250
Neste blad kommer i slutten av november
Redaksjonen tar ikke ansvar for stoff som ikke er bestilt

Færder kirkekontor

Telefon: 33 35 11 80
Postboks 133, Borgheim, 3163 Nøtterøy
Besøksadresse: Rektorveien 2, Borgheim
E-post: postmottak@faerder.kirken.no
Kirkeverge: Brooke Bakken
Administrasjonsleder: Merete Allum
Koordinerende sokneprest: Tom Olaf Josephsen

Redaksjon

Redaktør: Kjell-Richard Landaasen
Redaksjon: Anne Rød, Helene Magdalena Fevang, Torill Helene Heidal Landaasen
Færder 5.1 følger Redaktør-plakaten og Vær Varsom-plakaten
Ris, ros, tips: redaksjon@faerder.kirken.no

Produksjon

R. Design: Redaksjonsrommet
redaksjonsrommet.no

Trykk: Allkopi
Edixion 120 g

Vil du annonsere i bladet?

Bli synlig i nærmiljøet og støtt samtidig den lokale frivilligheten!
Kontakt annonse@redaksjonsrommet.no

Ledere for kirkens råd

Færder kirkelige fellesråd: Ellen E. Wisløff
Teie menighetsråd: Marit Handeland
Nøtterøy menighetsråd: Ellen E. Wisløff
Torød menighetsråd: Elisabeth Aasland
Tjøme menighetsråd: Marita McIntosh
Hvasser menighetsråd: Pål Petter Syse

Trenger du noen å snakke med?

Sokneprest Tom Olaf Josephsen: 479 74 925
Sokneprest Karl Olav Skilbreid: 479 74 927
Sokneprest Maia Koren: 479 74 928
Sokneprest Tonje Røgeberg: 489 59 827
Diakon Dag Litleskare: 479 749 32
Diakon Rune Lian: 977 95 212
Diakon Margaretha Almenningen: 479 74 933
Haster det? Ring Kirkens SOS på 22 40 00 40
eller chat på nettkirken.no

Om jeg enn skulle vandre i dødsskyggens dal,
frykter jeg ikke noe ondt.
For du er med meg.

Salme 23,4

DEN NORSKE KIRKE
Færder kirkelige fellesråd